

A TENGERPART

NAPILAP.

IV. évfolyam.

FIUME, vasárnap, 1907. december 8.

277. szám.

Szerkesztőség és Kiadóhivatal:

RIVA SZÁPÁRY, ADRIA-PALOTA.

Telefonos 695. szám.

Előfizetési ár:

Egész évre . . . 24 kor. Negyedévre . . . 6 kor.
Félévre . . . 12 kor. Egy hónap . . . 2 kor.
Egyes szám ára 6 fillér.

HEROLDING

a kiadóhivatal mérőhelyén áron számít.

Hivatalos hirdetések 6 hasábról pontonként 40 fillér.

A magyarság veszített csatái.

Még nem is háboruskodunk és mégis egymás után veszítjük a talajt a lábunk alatt. A fiumei magyarságot egymás után újabb és újabb csapás éri — főképpen a magyar államhatalom részéről, amelynek érvényesítése érdekében küzd évtizedek óta.

Régebben gyöngé, számban jelentéktelen volt ez a magyarság. Tehettek vele, amit akartak. Üldözheték a bíróságnál a fiumei származású olasz bírák, megkínózták gyermekeiket a magyar királyi állami iskolákban az Olaszországból vagy Friulból idemenekült tanárok. A magyarságnak akkor semmi sem volt szabad. A hatalom a fékét veszített autonóm-lovagok kezébe került, akik őrző-fanatizmussal igyekeztek lerombolni mindazt, ami ebben a városban magyar.

A harc azonban mégis a magyarság javára dönt el. Az utolsó előtti representanza választásokon már a magyar-mérsékelt olasz tiszta győz és magyar elem foglal helyet a representanzában. Az iskolákban a magyar nyelv kezd érvényesülni. Az olasz gyermekek magyar szellemben nevelődnek s már-már azt kezdik hinni az ember, hogy Fiume, ez a csalfa asszony jó utra tért. Pedig meg sem kísérelte. Ő csak a régi akar maradni. A kikapós, a rártartós, aki mikor valamire vagyik, holmi butorra, vagy egyéb ékszerre, akkor odasimul a férjhez, az anyaországához és könyörög. De a mihelyt teljesítették a kérését, ismét a régi, a háládatlan, a csapodár szép asszony.

A szépségihibák azonban nagyon szembe-tűnők. Az asszony nem is leplezi. Sőt talán nyíltan mutogatja is. Így hát nem csuda, hogy a férj kiábrándul belőle. A háztartás vezetői azonban nem. A kormány és annak végrehajtó szervei minduntalan kedveznek az autonomista fiumeiieknek a magyarság rovására. S a különös a dologban az, hogy ezek a jóindulatú kedvezmények nem is annyira a magyarságnak, mint inkább a magyar államhatalomnak válnak szegényére.

A magyarság Fiumében most a passzív álláspontra kezd helyezkedni. A magyar államhatalom kényszeríti erre. Először a közigazgatási bíróság neveltséges döntvénye üti ki alóla a talajt, amikor kimondja, hogy Fiumében községi választók csakis fiumei illetőségűek lehetnek. Ez a döntés ellenkezés volt a régi renddel, a régi szokással, s főképpen azért volt neveltséges, mert jogtalanság volt az alapja. Adót szedni ugy-e, jogos dolog a nem fiumei illetőségűtől? És a város terheinek fedezéséhez hozzájárulni kötelessége! De hát akkor hol vannak a jogai? Mert hiszen a kötelesség fejében kell, hogy jogok illessék meg a városnak nem fiumei illetőségű polgárait.

Ez azonban csak az első birói tévedés. A másodikat a magyar királyi Kuria követte el, amikor október valamelyik napján kimondta, hogy azok a fiumei, akik nem rendelkeznek Fiumében állandó lakással, választói joggal nem bírnak.

A Kuria a holt betűhöz ragaszkodott, amikor e fölött döntött. Mert ha figyelmesen elolvastá volna a statutumot, akkor talált volna ott két pontot, amelyek biztosítják a fiumei polgárnak a választási jogát, ha a község terheinek fedezéséhez hozzájárul. Nos, hát azok, akiket a Kuria a választói névjegyzékből törölni rendelt el, egytől-egyig hozzájárulnak a község terheinek a fedezéséhez. Mint állami, vagy magántisztviselők, vagy egyéb alkalmazottak Fiumében adót fizetnek s a városnak városi pótdólt.

Ha tehát a város elfogadja tőlük a magas városi adót, akkor megilleti őket a viszonyosság alapján az a jog, hogy részt vegyenek a város közéletében. Avagy, ha már a Kuria úgy döntött, hogy kizárta őket, ennek alapján nem kötelesek többé Fiumében adót fizetni.

A magyarság már sok mindenbe beletörődött Fiumében. Talán ebbe is beletörődik. A passzív magatartás most a jelszava. A csatát elvesztette. Mert a magyar államhatalom úgy akarta. Ne gondolja azonban senki, hogy ez a nyomasztó csend, ez a végtelen béke-tűrés nem ismer határt. Hál'isten megszaporodunk mi magyarok s a lakosság hatodrészt alkotjuk. Vagyis hétezeren. Ha a magyar államhatalom és a város nem akar vélünk számolni, majd eljön az ideje annak, amikor mi számolunk az utóbbival. Amikor nem fogjuk többé tűrni, hogy holmi díjakokból lett szájhősök legyenek Fiume diktátorai s hogy kizsorisák a magyarságot a városi közélet sáncaiból. Ez az idő talán nincs is messzi. A Kuria legutóbbi döntése, amely Fest Aladárnak a rappresentante tisztségéről való lemondását is eredményezte, talán előbbre viszi az ügyünket. Talán előbb fog bekövetkezni a retorzió ideje.

(f. o.)

— A horvátok. Kormánypárti körökből jelentik nekünk: A magyar képviselőházban napok óta, ismét órákon át nem hangzik magyar szó. Horvát szónokok mondják el mérföldes beszédeiket, amelyek annál nyomtalanabban nyésznek el a semmiségbe, mert most már gyorsíró sincs, aki kijegyezné.

A magyar képviselőházban, a magyar részen, sok mindenféle pártállású és nézetű politikus van együtt, de olyan nincs egy sem, aki ne volna arról meggyőződve, hogy a horvát szóáradat a magyar parlament célja, rendeltetése ellen valóságos merénylet. A magyar

képviselőházban nincs obstrukciós szándék, nincsen ellenzéki részen sem, ez a Ház tehát egy munkaképes és egyúttal munkára kész testület. Cselekvési szabadságát pusztán a horvát csoport bénítja meg. Maga ez a kisebbségi erőszak is gyűlöletes volna, még inkább gyűlöletes most, amikor a kisebbség elve mellett az igazságnak még csak árnyéka sincsen, amikor nem azért obstruálnak, mintha a kiegyezési javaslatokkal sokat törődnének, hanem tisztán, hogy megakasszák az ország ügyének rendes menetét.

Általános nézet most már, hogy a horvát kérdés a legfontosabb problémája a magyar parlamentárizmusnak. A baj egy részén talán rövid idő alatt lehet segíteni. Ha meg történik a horvát képviselőház feloszlátása, ha új küldöttek kerülnek a magyar parlamentbe is, lehet remélni, hogy ezek az új emberek a politikai érettség, a belátás és a tapintat olyan fokát hozzák magukkal, amely előnyösen különbözteti meg őket most itt lévő honfitársaiktól. Ez azonban, ha nagyon valószínű feltevés is, csak feltevés, de nem biztosítéka annak, hogy a magyar parlament munkaképessége pártfűtő idegenekkel szemben minden körülmények között fenttartható. A politikai körülmény ilyen biztosítékot kíván és a legközelebbi jövő feladata, hogy statuáljon intézményesen ilyen biztosítékot.

Az elnökség munkaképességét is lehetlenné teszi, kellő energiáját lefojtja ez a mai állapot. Tolmács közvetítésével figyelni a leg-ravaszabb, leghosszadalmasabb fejtegetésekre, ez túlságosan próbára teszi a legerősebb idegeket is. Ami pedig a fő, az ország idegzete nem hajlandó tovább tűrni, hogy saját népképviselőjében idegenek zavarják állandóan legnekezebb munkáját.

Az amerikai krízis.

— Newyorki levél a kivándorolói szándékozókhoz. —

Newyork, november 28.

Kritikus napok szakadtak az Egyesült-Államok munkásnépére és minden jel arra vall, hogy a fekete leves még hátra van.

Ugy látszik, az 1892-iki krízist akarják és kezdték megismételni Amerika tökemagnásai. 1892-ben a nagytökesek akarata ellenére, a „demokrata” Cleveland került a Egyesült-Államok elnöki székébe. Az ország népének akarata nyilvánult meg a választásban, a legdemokratikusabb választójog útján. Persze az osztálytudatot nélkülöző amerikai munkásság nem volt annak tudatában, hogy kár magat exponálni bármely polgári jelöltért is, mert csak éppen gubát cserélt, amikor a republikánus jelölt ellenében a demokratát juttatta diadalra.

Hanem keservesen csalódott, ha azt hitte, hogy az a szép politikai demokrácia arra való, hogy politikai jogait szabad akarata szerint gyakorolhassa. A nagykapitalisták minden teke-tória nélkül bezárták gyáraikat, bányáikat a munkásság orra előtt. A megélhetés költségei óriási módon fölszöktek. Zűlés, pusztulás uralkodott mindenfelé.

Szakasztott ilyen helyzet előtt állunk ma. 1908-ban lesz az elnökválasztás és Roosevelt „Teddy” harmadszori megválasztásra (third term) aspirál. Ez az ember óriási népszerűsége tett szert. Mikor azonban Haywood-ot és társait a nyugat bányászvezéreket még a

pör tárgyalása előtt „undesirable citizen” (nem kívánatos polgár) jelzővel bélyegezte meg, sebet ütött nagy népszerűségén. De ezt igyekezett jóvátenni azzal, hogy a kispolgári demokráta program kisajátításával nekiment a trösztöknek.

Ez idézte elő a krízist. Saját pártjának leghatalmasabb oszlopai, a gazdasági erőforrásokon uralkodó hatalmas testületei támadtak Roosevelten. Mesterséges krach-ot idéztek elő. Ők nem szenvednek alatta, legföljebb az apróbb, kevésbé összpontosult tőkét szívják föl ezáltal, ami csak gyöngíti ellenfelüket, a demokratát.

A munkásság pedig megissza az egész kis játék levét. *Napról-napra czerszám bocsátják el a munkásokat.* Pittsburg és környékén egyre folyik az üzemek korlátozása és eddig már 12.000 embert „tettek le.” Massachusetts államban (főleg New-Beclford) egész sereg szövómunkás vesztette kenyerét. A Pennsylvania-vasut 4000, a New-York Central-vasut ugyanannyi és a többi vasutak is több ezer munkást bocsátottak el mostanig. Jersey Cityben mintegy 4000, Newarkon (N. J.) kerek számban 5000 vas- és fém munkást dobtak ki. Chicagói és newyorki vágóhidak óriási munkásseregükből egy negyedrészt elbocsátották. Ezek számok mindennap újabb ezrekkel szaporodnak.

Egy kalap alatt az erősebb szakszervezeteket is igyekeznek szétugrasztani, amennyiben első sorban szervezett munkásokat vetnek az úcára. A General Electric Company Schenectady-ben pl. 2000 munkást bocsátott el, kik majdnem kivétel nélkül az „Industrial Workers of the World” (Világ Ipari Munkásai), című forradalmi osztályharc alapján álló szakszervezet hívei.

Eppen azon a napon, amelyen életbelépett volna a nagynehezen kiküzdött nyolc órás munkanap, a munkások zárt kapukra találtak reggel. A kapura függesztett cédula adta tudtukra, hogy a munkát más telepeken végzetik és lehet, hogy sohasem nyitják meg többé a brooklyni épületet. Az 1200 főnyi tömeg pedig intézheti már ügyeit tetszése szerint, mert teljes szabadság uralkodik ebben az országban. És az ilyen hírek napról-napra szaporodnak. A tanulságok pedig lassan-lassan szűrődnek a munkásság agyába.

Kezdek bálismerni, hogy a politikai szabadságok mellett egyébre is szükségük van: *osztálytudatos gazdasági szervezetre, melynek segítségével a gyárkapuk zárát fölpattaníthatjuk és lezárhatjuk magunkról az igazi cárizmust.* Mert itt, a boldog politikai szabadságban dúsuló Amerikában a gazdasági önkényuralom járma alatt nyugtunk csak úgy, mint bármely más kapitalista társadalomban. És számokaink csak addig tisztelik politikai jogainkat, amíg azok őket meg nem akadályozzák a legkorlátlanabb kizsákmányolásban. A számtalan példa közül elég lesz fölemlíteni az 1886—87-iki chicagói „anarchista”-pört és az idén lefolyt Moyer-Haywood-féle esetet.

A krízisből a munkásmozgalom erősödve, sok haszonnal fog kikerülni. A politikai jogok által elvakított emberek szeméről a vaserejű viszonyok lerántják a hályogot és az Industrial Workers of the World nagyra fog nőni. Normális időben határozottan előnyös Amerika a szakképzett európai munkás részére, amennyiben kizsákmányolói nemcsak csupasz börtön hagyják meg. Most azonban legföljebb — sztrájkterő munka akad. Így esik, hogy a mostanában idekerült „zöld”-ek kétségbeejtő helyzeiben lézengenek Newyork utcáin és a legkeseresebb télnék néznek elébe. Ez az oka a nagyfoku visszavándorlásnak. A jelenség azonban csak átmeneti és nem lehet hosszú tartó.

A kivándorolni szándékozók — saját érdekükben — halasszák el indulásaikat a jövő őszig, avagy amíg jobb híreket adhatunk, — ha nem akarnak a züllés karjaiba rohanni.

Irka-firka

azon szürke témáról, hogy miképpen mutatnak Fiumében azok az urak, akik maguknál nem ismernek nagyobb urat széles e világon.

A *Götterdämmerung* jut eszünkbe arról a képről, amit ma a fiumei közélet porondja fest. A helyi kisistenek küzdenek egymással. A küz-

delem oka pedig hol egy-egy konc, hol pedig a faj kérdése. Ugyanis, a magyar, az olasz és a horvát fajok kérdése. Szerencsére ma már nem a magyar faj kérdéséről van szó. Mert *odaát* azt hiszik, hogy a magyar fajt Fiumében már agyon, meg agyon békepontoszták. Korai öröm! Még nem léptek rá a magyarra. Csupán melléje hágtak s mert egy kicsit hallgat, azt hiszik, meg is halt. Pedig, mint mondtuk: korai öröm... Így tehát két „faj” áll a küzdelemben. Az olasz, meg a horvát faj. Egy kicsit élvezünk, amikor ez a kettő veri egymást. Minket már mindakettő bántott. Tehát mosolyognunk kell, amikor aztán ezekegymást bántják.

Igy a minap megtámadták a podestát, hogy minek fogad a Kommunalebéli páholyában horvát urakat? De hátha sógora, vagy egyéb oldalági rokonok voltak azok? Vagy odaig jutottunk már, hogy elkezdjük a *társadalmi bojkottot*? Vagy igaz is, Fiumében ez már elkezdődött egy úri egyesületben. Folytassuk hát a színházban is. Ez is jó mulatság.

De van ennél jobb mulatság is. Ez már egy kissé izesebb. Van benne egy kis guny is, meg egy kis *leleplezés* is. A leleplezést pedig szereti mindenki, faji különbség nélkül. (Darwin-nak ebből kellett volna kiindulnia, amikor a fajok közös eredetéről elmélkedik. Az emberiség minden fajtája nagy híve a leleplezésnek. Kivált, amióta az újságokat is kitalálták.) Ez a leleplezés pedig akkor történt, amikor — néhány napja — még itt szerepelt az olasz opera-társulat. (Itt jegyezzük meg azt is, hogy hiában szídják a lokális irredenta lapok a nem olasz fajú embereket. Ha magyarok, horvátok és németek nem látogatnák az olasz előadásokat, hát nagyon furcsán festene az idegen művészek előtt a fiumei latin kultúra. A latin kultúrának itt a magyarok, horvátok és a németek a mostohán tartott statisztái!) De térjünk át a tulajdonképeni *leleplezésre*. (Amit idáig írtam, nem egyéb mint laptöltelék, amit így utóbb vallok be, a mikor már nem tehetnek arról a szíves olvasók, hogy végig olvasták e sorokat. De most tessék már tovább is olvasni, mert amiért belekezdtek e sorokba, az most következik.) Egy olasz újság kivételével az összes fiumei újságok megemlékeztek arról, hogy milyen magasztos ünnepeket részesült *Rossi* híres *La calunnia* (A rágalom) dalának interpretálója. A művész koszorúkat kapott az Ifjú-Fiume csemetéitől. Volt ezek közt egy másik virág adomány is. Ebbe bele volt illesztve egy kis koperta, benne egy még kisebb cédula s ezen a legkisebb betűkkel szinte halkán volt felírva:

A „Frustra” munkatársai.

Fiumét már rég érdekli a kérdés, hogy kik azok a munkatársak? Itt is alkalom, hogy leleplezzük őket! Nem is kell Sherlock Holmes urért táviratozni. Nagyon egyszerű dolog. Amint mondtuk, a helyi olasz újságok mind megírták a *La calunnia* interpretálójának az ünnepeit. Csak egy nem. Az autonómpárt *váltólázakon* átment hivatalos sajtóorgánuma. És — *itt van a kutya eltemetve!* Miért nem írta meg éppen ő? Miért? Hiszen olasz művész kitüntetéséről volt szó. És éppen — milyen szerencsés véletlen — a *rágalom* előadójáról, tehát *szaktársról*. Vagyunk tehát bátrak arra következtetni, hogy annak a *hallgató* újságnak az *állandó* munkatársai voltak a *Frustra* munkatársai is. Az a körülmény bizonyítja ezt a feltevést, hogy hallgattak, mint a dinnye a fűben. Hallgatniok kellett. *Akkor is, ha ők küldték azt a bizonyos virágadományt, akkor is, ha nem.* Ha ők küldték, természetes, hogy hallgatnak felele, ha pedig *mások* „csinálták” a tréfát, akkor meg éppen nem bolondok, hogy beszéljenek, mert elérgették a *célzatot*, amikor a *rágalom* előadóját az ő nevükben tüntetik ki.

Ergo, jónak látták a hallgatást. Ez esetben pedig még sem vált be az a híres példabeszéd, ha hallgatsz, böles maradsz. Mi éppen azt mondjuk erre a *Frustra* leleplezett munkatársainak, akik a *La calunnia*-nak most más lap hasábjain hódolnak, hogy: *ha beszéltél volna, böles maradtál volna!* S mindenek felett, még ma is kérdések-kérdése lett volna az a nem is olyan nagyon fontos kérdés: kik is voltak tulajdonképpen a *Frustra* álarcos tolllovagjai?

UJDONSÁGOK.

— **A kivándorlási szálló bérléte.** Lapzártakor értesülünk arról, hogy a kivándorlási szálló bérléte ügyében megtörtént a döntés. E szerint, amint előrelátható is volt, a bérléte *Matkovich* János fiumei kávéház tulajdonos járatta ki magának. Az idő rövidsége miatt az ügy tárgyalagos megvilágítására legközelebb fogunk visszatérni.

— **Fest lemondott a rappresentanzai tagságáról.** *Fest* Aladár királyi tanácsos, főgimnáziumi igazgató, akit az utolsóelőtti rappresentanzai választásokon megválasztottak, tagságáról lemondott. A lemondás okát a rappresentanza tegnapi üléséről szóló híradásunkban ismertetjük. Megemlítjük azonban, hogy a lemondásáról egyéb helyeken érdekesebb hírek hallatszanak.

— **Rappresentanza.** A városi képviselőtestület tegnap délután 6 órakor *Vio Ferenc* dr. polgármester elnöklésével ülést tartott, amelyen 26 városai vett részt. Az elnök jeleníti, hogy *Nákó* Sándor gróf, egy „Il curato” című képet adományozott a városi muzeumnak. A rappresentanza köszönetét nyilvánítja ezért. Ezután közli hogy *Fest* Aladár kir. tanácsos lemondott a rappresentante tisztségéről. A levél, amelylyel lemondását megokolja, a következőket tartalmazza: Polgármester ur! A Kir. Kuria, a fiumei központi választó bizottság ajánlatára, eldöntötte, hogy Fiumében választói jogom nincsen, miután nincsen állandó lakhelyem Fiumében. Ennek következtében kényszerítve érzem magamat a tisztségről lemondani, mert összeférhetetlennek tartom ezt a választói jog hiányával. Bejelentem tehát lemondásomat mandátumomról amelyet sohasem viseltem személyes híuságomból, hanem csupán csak azért, hogy Fiume városának javára szolgáljak. Ezután hivatkozik egyéb okokra, is a melyek a lemondásra késztették.

A rappresentanza elhatározta, hogy a lemondást a jövő ülésen fogják tárgyalni. Majd a polgármester válaszul *Bruss* Ármint legutóbbi interpellációjára. *Superina* a halotti szertartások dolgában, a temetői halottasházról interpellál és súlyos esetekre hivatkozik. A polgármester a jövő ülésen fog válaszolni az interpellációra. Ezután a városi tisztségviselő nyugdíj-alapjának 1908 évi költségvetését fogadják el. A mulatóhelyek záróórja ügyében elhatározták, hogy a rappresentanza egy öt tagú bizottságot küld ki a kérdés tanulmányozására. Ezután néhány kisebb adminisztratív ügyet intéztek el ezzel az ülés este 9 órakor véget ért.

— **A Baross kikötőből.** Nagy bajt okozott a napok óta dúló sírokkó a Baross kikötőben. A nagy vihar hullámai átcsaptak a védőgátakon és a mólón levő síneket teleszórt kavicsokkal, úgy hogy a szénrakodást be kellett szüntetni, miután az eltorlaszolt vágányokon nem lehet a vagonokat a hajókhoz toltatni. A nagy sírokkó a kikötőben is okozott károkat. A hajók nem tudtak rakodni s most ismét kezdetét vette az árutorlódás.

— **Hajószerecsétlenség a kikötőben.** A „Teodor” carlogói vitorlás hajó tegnap a heves sírokkó következtében neki vágódott a *Mári* a *Terézia* molónak. A hajó súlyos sérüléseket szenvedett. A rakományt megmentették, de a hajó, a révhivatal embereinek mindeu erőlködése ellenére is elpusztult. Embereleiben nem esett kár.

— **Térzene.** A 79. gyalogezred zenekara holnap vasárnap délután 12 órakor az *Adamich*-térzenét ad. A műsor a következő: 1. „Caserta” induló, *Ferdinand Péter* nagyhercegtől. 2. Ouverture *Auber* „Fra Diavolo” című operájából. 3. Ábránd, *Puccini* „Bohémiaiák” című operájából. 4. Részletek, *Goldmark* „Das Heimchen am Herd” című operájából.

— **Népgyűlés a drágaság ellen.** Mint értesülünk, a drágaság ellen tervezett népgyűlést holnap, vasárnap, d. e. 9 órakor föltétlenül megtartják a szervezett munkásoknak a Fiumarán levő helyiségében.

— **Haditengerészetünk köréből.** Január 1-én „lép szolgálatba” az osztrák-magyar hajóhad új csatahajója, amely nevét haditengerészetünk néhai főparancsnvuktól, a későbbi tragikus sorsu mexikói császártól kapta. Az új hadihajó neve „Miksa Ferdinand” királyi herceg. A főttebb jelzett határidőre az új hajó teljesen föl lesz szerelve és vízrebocsátásra

készen áll a hajógyárban. A „Miksa Ferdinánd“ a „Károly kir. herceg“ nevű csatahajókkal egyetemben a hadihajók úgynevezett királyi hercegi osztályához tartozik. Ez a három csatahajó legnagyobb súlyú osztálya haditengerészettünknek; egy-egynek 10.600 tonna a teherbírása; a hosszúságuk 119 méter, a szélességük 22 méter, a sebességük óránkénti 19 tengeri mérföld (körülbelül 35 kilométer); páncélos testük 34—34 különféle kaliberű (a legnagyobb kaliber 24 centiméter) ágyut hordoz. A hajó legénysége 730 főre fog rugni. Minthogy haditengerészettünk évi ujonc-kontingense csakély (össze-vissza 2800 ember), ennyi embert állítani az új hajóra csak úgy vált lehetségessé, hogy két másik hajót, a „Babenberg“ csatahajót, meg az „Aspern“ cirkálót az „első tartalék“-ba helyezték.

Az idegen haditengerészetek legújabb csatahajói mindenestre nagyobb méretűek és több ágyúval rendelkeznek, mint a mi legújabbjaink; a „Miksa Ferdinánd“-nak szolgálatba helyezését hajóhadunk lényegesen meg erősödik. Minthogy azonban a part megvédelmének legbiztosabb módja az erélyes támadás, hajóhadunk még további kiegészítése, jelesen új hajókra szorul. A már épülőfélben levő hadihajók alkalmasint 1911-re készülnek el, minthogy egy-egy hadihajó megépítése és felszerelése nálunk átlag három esztendőbe telik.

— **Nagy szénszállítmány.** Tegnap érkezett kikötőnkbe az Atlantica hajóársaság „Szerényi“ gőzöse, Rakos Lajos parancsnokságával. A hajó nagy szénszállítmányt hozott Angliából a magyar királyi államvasutak részére.

— **Manillai dohány.** Tegnap érkezett kikötőnkbe a „Visington“ angol gőzös, amely 11.927 bál dohánnyt hozott Manillából a helybeli dohánygyár részére.

— **A fiumei ács és kőműves munkások.** Grünwald Testvérek építési vállalkozók itteni építkezését zárlat alá helyezték. A zárlat oka az, hogy a vállalkozók oly egyéni szerződést akartak a munkásokkal aláírni, mely a munkásokra nézve sérelmes volt.

— **A kikötőből.** A „Rákóczi“ Adria-gőzös ma délelőtt különböző árukkal Triesztből kikötőnkbe érkezett.

TÁVIRAT. TELEFON.

A képviselőház ülése.

BUDAPEST, dec. 7. A képviselőház mai ülésén Návay Lajos elnököl.

Hoitsy Pál betérjesztí a kvóta törvényjavaslatról szóló bizottsági jelentést.

Napirend előtt Széll Kálmán szólal föl és Apponyi Albert gróf beszédével szemben bizonyítja, hogy Körber volt osztrák miniszterelnöknek, akinek idejében állott a magyar kormány élén, érteke volt Magyarország érdekei iránt. Ezzel az igazság szolgálatával tartozik neki.

Apponyi Albert gróf miniszter félreértett szavait igazítja helyre.

Ezután Privisevic Svetozár horvát képviselő beszél. Az elnök figyelmezteti, hogy ne térjen el a tárgytól, majd megvonja tőle a szót.

A horvátok óriási zajban törnek ki.

Mezőfi Vilmos beszél erre a javaslat ellen, amelyet nem fogad el. Beszéde végén határozati javaslatot nyújt be.

Popp-Csicsó román nemzetiségi képviselő kéri a Házat, engedje meg neki, hogy eltérhesen tárgytól.

A Ház nem engedi meg.

A horvátok erre óriási zajt támasztanak. Az elnök rendreutasítja őket.

Végül Zagorac beszél horvátul a javaslat ellen s ezután áttérnek az interpellációk tárgyalására.

Zsófia főhercegnő balesete.

BUDAPEST, dec. 7. Zsófia főhercegnő, József főherceg leánya, ma délelőtt a „Sacrecoeur“ intézetbe hajtatott. Az Andrássy-ut kanyarulatánál egy berkocsi teljes erővel beleütött a fogatába. A kocsi ablakai betörték s a főhercegnő hálgos sikolyban tört ki. Komolyabb baj azonban nem történt. Az esetről telefonon értesítették a királyi várban József főherceget.

ERBISTI GIOVANNI „All' Universo“

FIUME, Via del Fosso 2.

A bán elutazott.

BUDAPEST, dec. 7. Rakoczay Sándor horvát bán ma Zágrábba utazott. Elutazása előtt egy hírlapíróknak kijelentette, hogy reméli, hogy Horvátországban a legrövidebb idő alatt rendet fog teremteni.

Nagy bányászerecsétlenség.

LONDON, dec. 7. Amerikában, egy nyugatvirginiai bányában nagy bányászerecsétlenség történt, amelynek ötszáz ember esett áldozatul.

A lesóványodást

meggátolja, a testet, a gyermek húsát egészségessé, erőssé fejleszti a SCOTT-féle Emulsió. Ez a szer a legjobb gyógyító és erősítő táplálék gyermekek részére és az Ön gyermekét is meggyógyítja, mint ahogy

sok ezer gyermek meggyógyult

e szer használata által. A gyermekeknek életkedvet kölcsönöz. Ha betegeskedik a gyermek, ugyanadjanak neki

SCOTT-féle Emulsiót.

Minden üvegben egyenlő finom, hatásos alkotórészekből összeállított SCOTT Emulsió van, mindig egyenlő, a tudományos világ előtt elismert adagokban.

Az Emulsió vásárlásánál a SCOTT-féle módszer védjegyet — a halászt — kérjük figyelmeztetni.

Egy eredeti üveg ára 2 K. 50. állér.

Kapható a gyógyszerárakban.

Felelős szerkesztő: Korcsmáros Nándor.
Szerkesztő és lapigazgató: Murai Jenő.

Francia és olasz

nyelvet olcsón tanít kitérő módszerrel bíró kisasszony. Czim: Piazza del Mercato Coperte 2. sz. III. em. balra.

VARIETÉ INTERNAZIONALE

Estéknként kiváló művészierek fellépte

Via Alessandrina 3. Kezdete 9 órákor.

A leggazdaságosabb, állandó meleget tartó, kitűnő kályha a „Meteor“ kályha

köszén- és kokszfűtésre berendezve. Egyedül s kizárólagos raktár:

Wurzer János
— FIUME. —

Vicolo dell' Ospedale.

— Óriási készletek az idényre —
elegáns, modern és elsőrendű
kész férfi-és gyermek - ruhákban.

Nagy raktár szörmeárukban.

Ruhák mértékre is készíttetnek

Üres telek

vasuti állomáshoz közel több évre bérbe adandó; érdeklődők forduljanak a Kőbányai polgári serfőző fiumei kiviteli telepe iródájában: Via Ciotta 18.

KARÁCSONY alkalmával

felszereltem üveg- és porcellánraktáramat szép és mesés olcsóságú tárgyakkal

KORNICZAI B.

Via Governo 22. (Corso.)

KALOGÉN

BRÁZAY, SÓSBORSZESZ
FOGKRÉMA LEGJOBB

Catti György utóda

cs. és kir. udvari szállító

GYÓGYSZERTÁRA

a városi torony mellett.

Ajánlja magát minden orvosi rendelés azonnali és exakt elkészítésére. Kapható minden gyógyszerészeti különlegesség, gyógyszerzappanok, az összes ásványvizek, toalettcikkek és szépítőszerek, stb. stb.

Dedakin László

Első fiumei magyar borbély és fodrász terme az Adria palotában.

különbejárati női

fodrászteremmel

vegez hajmosást, andolirozást mindennemű divatos fésülést és hajmunkát, maniküre és pediküre munkáit üzletben és házhöz járva jutányos áron.

Új műfestészeti-,
vegytisztító- és mosó-intézet.
Brott Lajos

Fiume Via Germania, (Mientini és Riehtmman főle'ház.)

Elvállal mindennemű tisztításokat, ugyancsak úri-, női- és gyermek-ruhát, kelméket, koztyút, függönyöket és szőnyeget, valamint batorszövetek, piperéket, kőzimmunkákat műfestészeti és vegytisztítási czélból mérsékelt árak mellett.

Háztól és hához szállítás. Levelező-lap előlegesl A n. e. közönség partfogását kéri

Brott Lajos műfestő.

Karácsonyi meglepetésnek!

kor.
21.60

Különlegességek

kor.
21.60

Fiumei kávépörkölt

és a

Fiumei csokoládégyár

termékeiből
combinált csomagokban

- 2 kg. Coffea Melange
legfinomabb kávék keveréke
- 1/2 „ főző csokoládé 32 sz.
- 1/2 „ 1 doboz dupla kakao ff
- 1/4 „ ff bonbons parisien.
- 1 „ legfin. csemege és é-
tek csokoládé-keverék

Kor. 21.60

barmintve minden posta-
állomásra.

C. Schlögl

Fiume Corso 5. sz.

Gioacchino Brun olasz vendéglője.

Alla Città di Pisino

— FIUME, Via S. Girolamo. —

az idegenek kedvelt találkozóhelye nyitva van az éjjeli vonatok és gőzösök érkezésekor is. Már kora délelőtt kitűnő reggelik és uzsonnák kaphatók olasz módra készített tésztával.

Olasz konyha, német konyha. Bel- és külföldi borok.

— Kitűnő Kőbányai polgári sör. —

Előfizetők elfogadtnak.

Szives pártfogását kér Brun Gioacchino tulajdonos.

POTOSNJAK G. FIA

zongorarakta

Via Ciotta 12.

OH JAJ! Köhögés, rekedtség és elnyájkódás ellen gyors és biztos hatásúak

Egger mellpasztillái

az étvágyat nem rontják és kitűnő ízűek.

Doboza 1 és 2 korona. Próbadoz 50 fillér.

„NADOR” gyógyszerár

Budapest, VI., Váci körút 17.

Egger-mellpasztillái csakhamar meggyógyított

KAPHATÓ FIUME-BEN: Accurti Károly, Babić Hinko, Mizzan Adorján, Prodán János, Schindler Adolf gyógytárakban, Rosenkorn Gusztáv

NEW-YORK

áruház

Via Andrassy I. sz. újra megnyit.

Legelősebb bevásárlási forrás

női ruhák, női ingek, zsupónok, aljak, blúzok, kötények, férfi ingek, alsó nadrágok, téli trikot árúk, zsebkendők, női és férfi harisnyák, csipkék, himzések, selyem diszek, fehérenmű diszek stb. stb.-ben.

Olcsó gyári árak! Nagy forgalom! His kaszonnal!

Csak rövid időre!

Keleti, török és perzsa

szőnyegek

raktára.

FIUME, Via Municipio I. sz.

Figli di Maggi Giorgio Aidinyan szőnyegcég.

Központi raktár: TRIEST, Via Cassa di Risparmio 6. sz.

HIRDETÉSEK felvételnek a kiadóhivatalban.

VELENCE

HOTEL MODERNE MANIN

TULAJDONOS ZACCHEO A. és TÁRSA.

A Márkustér közvetlen közelében minden kényelemmel berendezett szobákkal, lifttel, fürdővel és remek étteremmel.

A Kőbányai Polgári Serfőzde kiváló minőségű söreinek kimérése.

A Velenczét látogató magyar közönség kedvenc találkozó helye.

Déli és esti hangversenyek.

Szálloda és pensió Ertl

ABBAZIA.

Reichsstrasse. A kurpark mellett.
Tulajdonos: Trotter Viktor.
A magyarok legkedveltebb lakhelye.
Kitűnő és elismert konyha.
Előzékeny kiszolgálás. Mérsékelt árak.

A magyarok legkedveltebb pensiója és étterme a

SLATINA

étterem és pensió

ABBAZIABAN

szemben a Slatina fürdővel.
Gyönyörű árnyas kert. — Kitűnő konyha. — Tiszta italok. — Mérsékelt árak.

Mignon Pensió

Volosca (a moló melletti)

A legszebb és legkényelmesebb otthon Voloscában.

Figyelmes kiszolgálás. Mérsékelt árak.

Lokey kávéház

ABBAZIA.

Reichsstrasse, a kurpark átlósánál.
Magyarok kedvenc találkozó helye.

Figyelmes kiszolgálás.

LIEBL ISTVÁN

MONTE VERDE

vendéglője a Jelačić kaszányával szemben.

Kitűnő magyar konyha

Hamisítatlan magyar borok.
Kőbányai polgári sör.
Olcsó havi előfizetések.
Fedett tekepálya.

KIADÓTULAJDONOS: „A TENGERPART” LAPKIADÓ VÁLLALAT.

Cinematograf „EDISON”

Magyaroké a szem

VIA FIUMARA 2. SZÁM.

A legszebb és legtekintélyesebb vetítési szerkezettel.

Villanyosan szellőztetett s kényelmes ülésekkel berendezett nézőter.

Állandó előadások d. u. 7-8-ól kezdve.

Állandó bérletjegyek is válthatók a pénztárnál.

„PORKERT”

fényképezési műterme

ABBAZIABAN, a Slatina fürdő mellett.

Kitűnő felvételek a nap bármely szakában.

Villa Dražica

Abbazia.

Szép fekvés, kilátással a tengerre.

Kényelmesen berendezett szobák

= MÉRSÉKELT ÁRAKON. =

NYOMTATOTT A QUARENERO NYOMDAKÉZELŐBEN, FIUME